Âyetü'l-kübra Üzerine

abdullah aymaz

AYETÜ'L-KÜBRA ÜZERİNE
Abdullah AYMAZ

AYETÜ'L-KÜBRA ÜZERİNE

Abdullah AYMAZ

AYETÜ'L-KÜBRA ÜZERİNE

Editör
Kalender YILDIZ

Kapak
Engin ÇİFTÇİ

Mizanpaj
Necmi TOPAL

ISBN
975-278-155-1

Yayın Numarası
409

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası / İZMİR Tel: (0232) 252 20 96
Temmuz 2005

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Alayköşkü Cad. No: 12 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 519 39 33 Faks: (0212) 519 39 01

Işık Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20

www.isikyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Bir Hatıra

Nüfusta yaşım küçük yazıldığı için İmam-Hatip Okulu'na üç sene geç başlamıştım. Bu üç sene zarfında Kur'an, tecvid, Arapça ve diğer İslamî ilimleri okudum. Daha sonra da İmam-Hatip Okulu'na başladım. Orta ikinci sınıfta, şahsıma ve dinimize yapılan tahkir karşısında Türkçe hocamızla şiddetli bir münakaşamız oldu. Okuldan atılmak tehlikesiyle karşı karşıya kaldım.

Tam da bu sıkıntılı günlerimde, benden dört sınıf yukarıda olan Yahya Alkın Ağabey bana hem teselli verdi hem de hediye olarak, Bediüzzaman Hazretlerinin "Mesnevi-i Nuriye" isimli kitabını hediye etti. İlk zamanlar kitabı anlamakta zorluk çektim. Ancak daha sonra 'İhlas Risalesi' beni cezbetti. Arkasından "İşarât'ül- İ'caz"a hayran oldum. Artık kitapları anlamaya başlamıştım, bu anlamada, Simavlı Ali Tosun Hocadan okuduğumuz maani, bedi, beyan ilimlerinin önemli yeri vardı. Simavlı Ali Hocamız Arap edebiyatına âşık bir zattı... Bediüzzaman Hazretleri de ayetlere, cümlelere ve kelimelere ulûm-u Arabiyenin bütün kaidelerini tatbik ediyordu. Onu okurken son derece zevk alıyor ve pek çok yerini defterime not olarak yazıyordum.

Kemeraltı'ndaki eski kitapçılara fırsat buldukça uğrardım. Bir seferinde orada Yedinci Şua, Ayetü'l-Kübra,

risalesini bulmuş ve almıştım... Merakla okuyordum... Bir de Kemal Ural Bey, o zamanlar neşrettiği Şule dergisinde, Risalelerden bazı parçaları sadeleştirerek resimletip istifademize sunuyordu…

Ayetü'l-Kübra ile böyle tanışmıştım ama onu esas tanıyışım, 1960'lı yılların sonlarına doğru oldu... Manisa'nın Sarıgöl kazasının Koçaklar Mahallesinde imamlık yapan Kur'an Kursundan ağabeyim Muzaffer Çekbaş, beni, yetiştirdiği öğrencilerin hatim duası merasimine davet etti. Bir haziran sabahı erkenden İzmir Fuarı'nın yanında bulunan eski garajdan bir otobüse bindim. Yanıma Ayetü'l-Kübra risalesini aldım. Tefekkür ede ede okumak istiyordum. Ama otobüs şoförü hareketle beraber cızırtılı ve rahatsız edici bir sesi olan radyoyu sonuna kadar açtı. Ben de bu sıkıntıyı biraz hafifletmek için kulaklarıma pamuk tıkadım.

Bornova'dan Turgutlu'ya doğru giderken Ege ovasının yeşillikler içindeki rengârenk bahçeleri, bağları ve taptaze ağaçların güzellikleriyle yüz yüze gelmeye başladık. Ben, bir Ayetü'l- Kübra'ya bakıyor birkaç satır okuyor sonra da ağaçlara ve neşeyle uçup ötüşen kuşlara bakıyordum. Tefekkür ve temaşa derinleştikçe manevî haz da artıyordu. Bu minval üzere devam ederken iç dünyamda muazzam bir hareketlenme başladı. Salihli'ye girerken eskiden değirmenlerin olduğu şimdi karşısında trafik polis merkezi olan yere gelince öyle bir hal oldu ki imanın müthiş gücünü fark ettim. İçinde bulunduğum hal bütün dünyaya meydan okuyacağım bir hal idi... Yani bütün cihan düşman olarak üzerime gelseydi, bir sinek kadar değeri yoktu. Bunu şimdi sadece söyleyebiliyorum, ama hissedemiyorum, bu duyguyu yaşadığım anda bütün vücudum zerre zerre ihtizazda idi. Bu hali bir güne yakın hissettim.

O zaman anladım ki Risale-i Nur'da çok derin bir tasavvuf hazzı mevcut... Huzur, hatta gözünü açana huzur-u daimi, zevk ve lezzetler var. Bilhassa bu husus, Ayetü'l-Kübra'da çok daha fazla var. Bunları yazmaktan maksadım, Ayetü'l-Kübra içindeki hazinelere işaret etmektir. Tâ ki, okuyanlar ellerindeki eserin kıymetini çok iyi anlayarak istifade etmesini bilsinler...

Kendi kendime "Acaba Ayetü'l-Kübra üzerinde çalışsam şiire benzer bir görüntü verebilir miyim?" diye düşündüm ve bir gayret gösterdim. Fakat muvaffak olduğumu söyleyemem. Ancak bu düşünce benim yeniden ve tekrar tekrar Ayetü'l-Kübra okumama vesile olduğu için faydalı oldu.

İnşaallah bu gayretim hayırlı bir netice verir. Yoksa bazen heva ve hevesin bir fikir şeklinde görünmesiyle insanı yanıltması da söz konusu olabilir. Öyle bir duruma düşmekten Cenab-ı Hakk'ın engin Rahmetine sığınırım...

Bediüzzaman Hazretleri Ayetü'l-Kübra'nın "Mühim Bir İhtar ve Bir İfade-i Meram" bölümünde "Bu ehemmiyetli Risalenin, herkes her bir meselesini anlamaz; fakat hissesiz de kalmaz. Büyük bir bahçeye giren bir kimsenin o bahçenin bütün meyvelerine elleri yetişmez, fakat eline girdiği miktar yeter. O bahçe yalnız onun için değil. Belki elleri uzun olanların hisseleri de var." diyor. Ayrıca bu Risalenin anlaşılmasını zorlaştıran beş sebebini de şöylece sıralıyor:

"Birincisi: Ben kendi müşâhedelerimi, kendim anlayacağım şekilde, kendim için yazdım. Diğer kitaplarımda olduğu gibi, başkalarının anlayışına ve telâkkisine göre yazmadım.

İkincisi: İsm-i Azam cilvesiyle, tevhid-i hakikî, âzamî bir surette yazıldığından meseleleri hem gayet geniş, hem

gayet derin ve bazen çok uzun olduğundan, herkes birden ihata edemez. (İsm-i Azam tecellisi Haşir Bahsi'nde de söz konusu olduğu için bu derece geniş, derin ve uzun meseleleri kavrayıp kuşatabilmek için tekrar be tekrar okumak böylece kavramaya çalışmak gerekir. Ayrıca her okuyuş, ayrı bir zevk ve haz verecektir.)

Üçüncüsü: Her bir mesele büyük ve uzun bir hakikat olması sebebiyle, hakikatı parçalamamak için, bazan bir sayfa veya bir yaprak, bir tek cümle olur. Bir tek delil hükmünde çok mukaddemat bulunur. (Elbette böyle dolu dolu bir sayfalık ve bir yapraklık cümle hemen herkesin bir okuyuşta anlayacağı bir ifade olmaz. Anlama aşk ve şevkiyle, dikkatle ve tekrar ile üzerinde durularak anlaşılır hâle gelebilir. Elbetteki basit cümleleri okumaya alışmışların, böyle kıymetli ve kudsî bir avı yakalama gayreti neticesinde elde edilecek manevî lezzetleri hemen alması beklenemez. Ama yavaş yavaş ve sabırla bu harika cümlelerin üzerine kafa yoranlar, onların manevî cazibesine kapılacak ve bir daha ayrılmak istemeyeceklerdir.)

Dördüncüsü: Ekser meselelerinin her birisinin pek çok delilleri ve hüccetleri bulunduğundan bazen on, bazen yirmi delili bir tek bürhan yapmak cihetiyle, mesele uzunlaşır. Kısa anlayışlar kavramaz. (Uzun soluklu bir tefekkür gücünün ve geniş bir kavrama kabiliyetinin kazanılıp, yirmi delilden meydana gelmiş bir bürhanı kuşatacak seviyeye çıkmakla ancak bu hakikatler anlaşılabilir. İşte anlamayı zorlaştıran bu engelleri ancak uzun ve devamlı temrinlerle kazanabiliriz. Yoksa derinlerden çıkarılan mana cevherlerini yakalayıp kaldıracak, idrak ellerimiz ve avuçlarımız yoksa her an düşüp parçalanması mukadder olan mücevherlere sahip olamayız. Ona ulaşmak için ye-

terli gayreti göstermeyip elleri boş dönenler bu defineyle uğraşmak istemeyeceklerdir. Biz, sabırla anlama kabiliyetimizi geliştirmeli, idrakimize vereceğimiz eğitimle mana inci ve pırlantalarını avuç avuç toplama zevkine ulaşma gayreti içinde olmalıyız. Yoksa Türkçe yazılmış bu mukaddes hazineden mahrum kalırız.)

Beşincisi: Ben, Ramazan'ın feyziyle bu Risalenin nurlarına mazhar olmaklığımla beraber birkaç cihette hâlim perişan ve birkaç hastalıkla vücudum sarsıldığı bir zamanda, acele yazılıp birinci müsvedde ile iktifa edildi. Hem yazdığım vakit irade ve ihtiyarım ile olmadığını hissettiğimden, kendi fikrimle tanzim veya ıslah etmeyi muvafık görmediğim için bir parça anlamayı zorlaştıracak bir vaziyet aldı. (Bu Risale Ramazan'ın feyziyle yazıldığı için, nurlara mazhardır. Ayrıca müellif bu Risaleyi yazarken kendi iradesini hissetmemiş, yani kendisine yazdırılmıştır. Onun için düzeltmeler yapmayı düşünmemiştir. Bu durum da anlamayı müşkilleştirmiştir. Ama onu orijinal şekliyle okumak ve anlamaya çalışmak, o feyizlerden istifadeye ve o nurlara mazhar olmaya vesile olacaktır. Bu sebeple, miski karıştırdıkça kokusunun arttığı gibi, bu Risaleyi de tekrar tekrar okumak nurlu ve feyizli istifadeyi ziyadeleştirecektir.)

Bediüzzaman Hazretleri bu bölümün son kısmında da şöyle demektedir: "Anlamakta zorluk çıkaran bu beş sebeple beraber, bu Risalenin öyle bir ehemmiyeti var ki, Hz. Ali (r.a.) gaybî kerametinde bu Risaleye, 'Ayetü'l- Kübra' ve 'Asâ-yı Musa' namlarını vermiş. Risale-i Nur'un Risaleleri içinde buna hususî bakıp, nazar-ı dikkati celbetmiş."

Delillerin Peşinde

Kâinattan Yaradanını soran
Bediüzzaman
Olarak bir seyyah-ı cihan
Anlattı müşahedelerini yegan yegan

Ele aldı en başta:
"Tesbih eder Allah'a
Yedi sema ve dünya
Hem içinde ne varsa...
Hiçbir şey yoktur ki zâtında
Tesbih etmesin hamd ile O'na
Ne var ki
Onların tesbihlerini
Anlayamazsınız siz iyi...
Allah Halîm'dir, Gafur'dur
-Ve her şey böyleyken-
Niyazsızlara karşı çok Sabur'dur"
Meâlindeki ayeti
Başladı anlatmaya.

Pek çok Kur'an ayetleri gibi
Bu muazzam ayet de
Bildirir kâinatın Rabbini
Dilerseniz başlayalım ilk önce
Herkesin her vakit hayretle
Bakıp büyük bir zevkle
Mütalaa ettiği
En parlak tevhid sahîfesi
Gökleri
Alarak ele

Bu dünya misâfirhanesine
Gelen her misafir
Görür mutlaka
Gözünü açıp baktıkça
Bir ziyafetgâh;
Gayet keremkerâne...
Bir teşhirgâh;
Gayet sanatkârâne...
Bir ordugâh;
Gayet haşmetkârane...
Bir seyrangâh ve temâşâgâh;
Gayet şevk- engizâne...
Bir mütâlâgâh;
Gayet manidârâne ve hikmet perverâne...

İşte bu misafirhanenin sâhibini
Bu kitab-ı kebirin müellifini
Bu muhteşem memleketin sultanını
Tanımak ve bilmek için
Merak ederken şiddetle

En başta göklerin
Nur yaldızı ile
Yazılan güzel yüzü
Görünür gözlerimize

Der ki: "Bak bana
Bildireceğim aradığını sana"
Biz de bakar ve görürüz ki;
Bir kısmı arzımızdan
Büyük bin defa
O büyüklerden bir kısmı da
Daha süratli
Top güllesinden
Yetmiş defa
Bu çapta
Yüz binler semavî cirimler
Durmaktadır karşımızda

İşte bu cirim ve kütleleri
Direksiz düşürmeden
Ve birbirine çarpmadan durduran
Yüce Rahman
Gezdirir onları teker teker
Fevkalade çabuk ve beraber
O yağsız hadsiz lâmbaları
Yandırır hiç söndürmeden

Hem idare eder hepsini
Zira elindedir dizginleri

Evet sevkeder
Nihayetsiz o büyük kitleleri
Hiçbir gürültü
Ve hiçbir ihtilâle
Meydan vermeden

Hem çalıştırır çeşitli vazifelerde
O pek büyük mahlukları
Güneş ve ay gibi.

Hem tasarruf eder
Hesap rakamlarına sığmayan
Nihayetsiz uzaklık içinde
Aynı kuvvet, aynı tarz ile
Aynı yaradılış mührüyle
Aynı şekilde sûrette
Yarattığı her şey üzerinde...
Hem kanunlarına itaat ettirir
O müthiş, mütecaviz kuvvetleri
Tecavüz ettirmeden hadlerini

Hem pek parlak şekilde
Pek güzel temizlettirir
O nihayetsiz kalabalığın
Enkazları gibi
Göğün yüzünü kirletecek süprüntüleri
Hem her birini
Manevra yaptırarak gezdirir
Bir muazzam ordu manevrası gibi

Hem sinema levhası gibi
Seyirci mahlukatına gösterir
Her sene her gece
Mevlevî semâı ihtişamiyle
Dünyayı ve nice nice
Yıldız ve peykleri
Başka başka şekillerde
Dolaştırıp gezdirir
Haşmetli manevralarla
Hakiki ve hayalî tarzlarda

Evet
Temâşâya arz edilen
Bütün bu icraat
Bir tezâhür-ü Rubûbiyet...

Hem de görünmekte
Bu Rububiyet faaliyeti içinde
Teshir, tanzim, tanzîf
Tenvir, tezyin ve tavziften mürekkep
Muazzam bir hakikat...

İşte bütün bu
Büyük kuşatıcı gerçekler
Teker teker
O semavatı Yaradanın varlığına,
Hem de birliğine,
Göklerin varlığından da
Daha açık şekilde
Ederler şehâdet...

Lisân-ı hâliyle
Mahşer-i acâip olan semâ
Hem de gürültülü diliyle
Sesleniyor bize:
- Ey yolcu bana bak
Senin derdin Hakk'ı bulmak
Merakla aradığını bir de
Bulabilir ve bilebilirsin benimle.

Bakınca dikkatle
Görünür
Onun ekşi fakat
Merhametli yüzü
Hem de dinlenir
Müjdelerle süslü
Müthiş gök gürültüsü
Evet yerle gök ortasında
Durdurulan bulut muallakta
Zemin bahçesini sulamakta
Gayet rahimâne
Ve hakîmâne bir tarzda

Hem âb-ı hayat getirmekte
Zemin ahâlisine
Bir yandan da
Tadil etmekte harareti;
Yaşama ateşinin şiddetini...

Hem ayrıca
Yetişmekte
İhtiyaca göre
Her yerin imdadına.
Bu vazifelerle birlikte
Pek çok işleri de görmekte
Nice nice...

Sonra da
Nasıl muntazam bir ordu
Görünür ve gizleniverirse
Acele emirlere göre
Gizleniverir birden
Doldurmuşken hava boşluğunu
O koca bulut
Sanki değiştirerek boyut
Çekilir istirahate
Her parçasıyla
Şaşırtarak bizi
Görülmez olur
Hiçbir eseri, izi

Daha sonra
"Haydi yağmur başına!"
Emrini aldığı anda
Bir saat
Belki de birkaç dakika zarfında
Toplanıp doldurur
Havadaki koca boşluğu
Ve durur;
Bir kumandanın emrini
Bekler gibi...

Bu seyahat sırasında
Rastlarız havadaki rüzgara...
Sanki bütün işler
Hep havayı bekler
O çevik çalak vazifeli
Nice hizmetler eder
Gayet hikmetli...

Güya
Hava
Her bir zerresiyle
O şuursuz zerrelerinden
Bu kainat Sultanından gelen
Herbir emri dinler
Yerine getirir intizamla
Bırakmadan geri.
Hiçbirini...

Bütün canlılara
Yeryüzündeki
Nefes verir
Ve onlara çok lüzumlu
Hararet, ziya ve elektrik gibi
Mühim maddeleri
Nakleder seslerle birlikte...

Hem aşılama işlerinde
Bitkilerin ve yağmurun
Çalışır biteviye
Tam bir hamarat gibi...

Nasıl olur bir şuursuzdan
Bu kadar şuurlu işler?
Hem küllî vazifeler?
Bunların arkasında elbette
Vardır gaybî bir el;
İlim, hikmet ve keremle
Havayı sevk eder

Sonra yağmur dikkat çeker
O lâtif, berrak ve tatlı hâliyle
Sanki hiçten;
Gaybî bir rahmet hazinesinden
Gelişiyle katre katre

O inen damlalarda
O kadar İlahî hediyeler
Ve ince vazifeler
Var ki
Güya
Rahmet tecessüm etmiş de
Damlalar suretinde
Akıyor, hazine-i Rabbaniyeden
Mânasına
Rahmet nâmı verilmiş
Yağmura...

Sonra çakan şimşek
Bozar sanki tefekkür büyüsünü
Peşine takınca gök gürültüsünü
Evet hiç yok şüphe ve şek
Bunlar da çalıştırılıyorlar
Hep böyle
Acip, garip hizmetlerde

İnsan bütün bunlardan sonra
Çeker gözünü, bakar aklına
Kendi kendine der ki:
"Atılmış pamuk gibi
Bu câmid, şuursuz bulut elbette
Bilmez bizleri...
Hem acıyıp da
Koşmaz imdadımıza
Kendi kendine..."

Evet bulut,
Gayet lütufkâr ve ihsan perver
Bir Sultanın emriyle
Binerek rüzgara
Dağlar gibi
Yağmur hazinelerini
Yetiştirir muhtaçlara
Güya
Acıyıp ağlayarak onlara
Gözyaşlarıyla

Bir taraftan da
Serinletir şiddetli ateşini
Ateş ocağı güneşin
Ve su serper
Sünger gibi
Bahçelere
Hem yıkayıp temizler
Yeryüzünü de

Her meraklı yolcu bir kere
Tefekkür derinliğine göre
Diyecektir kendi kendine:
"Bu hayatsız, şuursuz
Çalkalanıp duran
Karasız, hedefsiz ve fırtınalı
Şu havanın perdesiyle
Ve zâhirî suretiyle
Meydana gelen
Hem de yüz binlerce
İşler, ihsanlar, imdatlar
Açıkça ispatlar
Ki bu çalışkan rûzgâr
Bu cevval hizmetkar
Başlayamaz bir harekete
Kendi kendine
Belki gayet kadîr ve alîm
Gayet hakîm ve kerîm
Bir âmirin emriyle
Başlar işlemeye...

Güya her bir zerresi
O âmirin emriyle
Bilmektedir her bir işi
Ve onu dinlemekte
Her an bir nefer gibi

Böylece
Bütün canlıların
Yaşamasına ve teneffüsüne
Bitkilerin aşılanmasına ve büyümesine
Hem hayata lüzumlu maddelerin
Yetiştirilmesine
Bulutların sevk ve idaresine
Ateşsiz gemilerin
Bütün yelkenlilerin
Seyir ve seyahatlerine
Bilhassa seslerin nakline
Bilhassa telsiz, telefon ve radyo ile
Konuşmaların ulaşmasına
Hizmet eder
Hem bunlar gibi
Umumî ve küllî
Hizmetlerden başka
Zemin yüzünde
Yüz binler tarzda
Rabbanî sanatlarda
Tam bir intizamla
Hikmet eliyle
İşler görmekte

Demek: "Rüzgarları sevk etmesinde
Gökle yer arasında
Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlar da"
Ayetinin açık ifadesiyle
Rüzgârın sevkiyle
Hadsiz Rabbanî hizmetler
Gördürülmekte...
Hem de bulutlar,
Boyun eğdirilmesiyle
Hadsiz Rahmanî işlerde
İstihdam edilmekte...

Bütün bunları Allah'tan başka
Kim yapabilir? Hâşâ!.

Bakılınca da yağmura
Taneleri sayısınca
Menfaatler, hikmetler, tecelliler
Geliveriyor aklımıza

Hem o şirin, lâtif
Mübarek damlalar
O kadar da muntazam
Ve güzel yaratılırlar!
Şiddetli rüzgârlar
Büyük şeyleri çalkalayıp çarpıştırırken
Neden
Bozmuyor yağmur damlalarının
Ölçü ve intizamını
Neden çarpıp birleştirerek onları
Zararlı kütleler yapmıyor?
Bir de aklına sor.
Bütün bunları...

İşte
Bunlar gibi çok hikmetli işlerde
Bilhassa canlı bedenlerde
İş gören
Basit ve şuursuz iki maddeden
Meydana gelen
Hidrojen ve oksijen gibi
Bu su
Yüz binlerle hikmetli

Hem şuurlu
Hem de muhtelif hizmetlerde
Ve harika sanat motifleriyle
Hâsılı pek çok yerde
Ediliyor istihdam...
Korunarak nizam...

Demek, rahmet olarak cisimleşmiş
Bu yağmur;
Hem bereket hem uğur
Ve ancak Rahman ve Rahîm'in
Evet o Rabb-ı Kerimin
Gaybî rahmet hazinesinin
Mücevherlerinden dökülen
İnci-mercan katreleri
O su damlalarının herbiri...

Hem de inişleri
"Düştüklerinde ümitsizliğe
İndiren odur yağmur rahmetini"
Ayet-i kerimesini
Ediyor tefsir,
Maddeten bir bir...

Sonra cihan seyyahı
O mütefekkir misafir
Dinler gökgürültüsünü
Ve bakar şimşeğe
Görür ki
Bu iki acâib hava hâdisesi
Tefsir eder şu iki ayeti:
"Tesbih eder O'na
Hamdederek gök gürültüsü de"
"Alıverir gözlerini
Şimseğin parıltısı, neredeyse!"
İşte olayları bu ayetler
Maddeten tefsir etmekle beraber
Yağmurun geleceğini hem haber
Hem muhtaçlara müjde verirler

Evet hiçten ve birden bire
Harika bir gürültü ile
Havayı konuşturmak
Hem de fevkalade
Bir nur ve nâr ile
Karanlık havayı doldurmak
Ve dağ gibi pamuk misal
Su dolu
Ve karlarla dopdolu
Bulutları ateşlendirmek
Ve benzeri

Hikmetli ve garabetli
İşler ve vaziyetlerle
İkaz edip biz gafilleri
Başlara vururcasına tokmak
Diyor ki: Bak!
Kaldır da başını toplayıp aklını,
Kendini tanıttırmak
İsteyen, faal ve kudretli
Zatın harika icraatına
Derince bir bak!
Sen başıboş olmadığın gibi
Bu hâdiseler de olamaz başıboş;
Anlarsın, bu gerçeği
Değilsen sarhoş!

Daha sonra
Seslendiği gibi her seyyaha
Bize de seslenir dünya:
"Ne geziyorsun fezada, havada
Gel, ben sana
Tanıtayım aradığını
Sen sadece
Oku sayfalarımı
Ve bak vazifelerime..."

Bakınca görürüz ki
Arz, meczup bir Mevlevî gibi
Çizer o iki hareketiyle
Günleri seneleri oluşturan
Bir daireyi
Hem de
Mahşer yeri etrafında

Ev şu içinde bulunduğumuz dünya
Canlıların yüz binlerce nevini
Bütün erzak ve levâzımatıyla
Alıp içine şu feza denizinde
Tam bir ölçü ve nizamla
Gezdirir beraberce...
Hem de güneşin etrafında
Eder seyahat
Muhteşem ve emre âmâde
Bir gemi sûretinde

Sadece bahar mevsimine
Onun icad ve idaresine
Dikkat edince
Görürüz ki
Yüz binlerce türün her bir ferdi
Yaratılmakta basit bir maddeden
Hem şekil ve suretleri
Açılır gayet muntazam motiflerden

Hem terbiye edilir merhametle
Gayet mucizâne...

Kanatçıklar verilir hem de
Bir kısım bitki tohumlarına
Ve neşredilir uçurmak suretiyle...

İdareleri şâhâne
Beslenmeleri şefkatlice;
Evet hadsiz ve çeşitli
Hem lezzetli yiyecekleri
Sanki hiçten
Kupkuru bir topraktan
Farkları pek az
Birbirinin misli
Kemik gibi
Köklerden, çekirdeklerden
Su katrelerinden

Sonra yetiştirilen bu taamlar
Bir vagon gibi her bahara
Paketlenip yüklenir
Bir bir
Kemal-i intizamla
Ve gönderilir
Rızık bekleyen canlılara

Bilhassa
O erzak paketleri arasında
Yavruları için hazırlanan
Şefkatli sinelere asılan
Süt konserveleri
Süt tulumbacıkları; kendilerinden şekerli
Ne kadar şefkatli ve merhametli
Hem hikmetli
Bir elin hediyesi!
Hâsılı
Bu bahar hayatının sayfası
Göstermekte hem misallerini
Büyük mahşerin yüz bin numûnelerini
Hem tefsir etmekte
"Bak, Allah'ın rahmet eserlerine
İşte...
Yeryüzünün ölümünden sonra
Nasıl diriltiyor?
Bunu yapan böylece
Diriltecektir elbette
Ölüleri de
O kâdirdir hakkıyla
Her şeye..."

Ayetini de...
Maddi şekilde
Gayet parlak bir tefsirle...
İfade eder mucizane
Büyük bir nisbette
Ve kuvvetlice
Bu ayet-i kerime
"Lâ ilhâhe illâ hû"
Hakikatini de
İşte
Küre-i arzın yirmiden ziyade
Büyük sayfalarından bir tanesinin
Yirmi vechinin
Bir şehadeti
Hem de özeti

Yoktur sınır seyahatte
"Daha yok mu?" diyene
Onun için bu sefer
Cûş u huruşla bizlere
Büyük deniz ve nehirler
Hazin ve leziz sesleriyle
"Bize de bakın, bizi de okuyun" derler

Biz de
Bakar ve görürüz ki
Birer canlı gibi
Durmadan çalkalanan
Dağılma ve istilâ fıtratında olan
Arzı kuşatmış bu denizler
Arz ile beraber
Müthiş bir süratle
Bir senede
Yirmi beş bin sene
Sürecek bir seyahatte
Koşturuldukları halde
Ne dağılırlar ne dökülürler
Ne de
Tecavüz ederler
Komşuları olan topraklara
Demek gayet kudretli ve azametli
Bir Zâtın emir ve kuvvetiyle
Olurlar muhafaza...

Bakınca denizlerin içine
Görürüz ki
Gayet güzel ve ziynetli
Muntazam cevherler dolup taşmakta
Hem onlardan başka
Çeşit çeşit hayvanatın binlerce
Doğum ve ölümleri
Hem geçim ve idareleri
Gerçekleşmekte
Tam bir intizam içinde;
Hem basit bir kumdan
Acı bir sudan ayrı ayrı
Verilir mükemmel ve mükellef tayinatları
İşte bütün bu yiyecekleri
Verir elbette
Rahim ve Kerim Rableri

Bir de
Bakınca nehirlere
Görürüz ki,
Onların menfaat ve vazifeleri
Gelir ve giderleri
O kadar merhametlidir ve hikmetli...

Açıkca bu hal isbat eder ki,
Çıkıp akmakta
Bütün pınarlar, çaylar ve ırmaklar
Rahmet hazinesinden bir Rahman'ın
Hatta o kadar
Mükemmel depolanıyorlar
Ve sarf ediliyorlar
Ki: "Dört nehir
Cennetten gelir"
Diye edilmiş rivayet
Zahiri sebepler değildir elbet
Bunlar için yeterli
Olabilir ancak bir hazine-i cennet
Bunlar için bir feyz-i daimî

Mesela kum deryasını Mısır'ın
Cennete çeviren mübarek Nil nehri
Ay dağlarından gelen
Küçük bir deniz gibi
Akıyor tükenmeden
Hep mütemâdiyen
Toplansa altı aylık giderleri
Dağ şeklinde buz kesilse
Olur daha büyük
Ay dağlarından bile
O dağdan ona ayrılan
Mahzen ise
Değildir altıda biri...

Nil'in vâridatına gelince
O sıcak yerlerde
Pek az yağan
Ve susamış toprak tarafından yutulan
Azıcık bir yağmur
Onunla denge nasıl korunur?
Bu sebeple
O mübarek Nil
Denge ve realite üstünde
Gerçeği haykıran bir dil:
"Bir gaybî cennetten çıkıyor;
Hem onun içine
Cennetten bir katre damlıyor"
Bir gerçeği ifade ediyor;
Başka değil...
Görüldüğü gibi
Bunlar deniz ve nehirleri
İfade eden
Gerçeklerin binden birisi
Ama hepsi
Denizlerin büyüklüğü nisbetinde
Bir kuvvetle
"Lâ ilâhe illâ hû" diye
Ederler şehadet
Denizler içindeki mahlukat adedince...

Sonra yine
"Sayfalarımızı oku" diye
Dağlar ve sahralar çağırır bizi
Biz de
Bakar ve görürüz ki,
Dağların küllî vazifeleri
Ve umumî hizmetleri
O kadar azametli ve hikmetlidir ki
Bırakırlar akılları hayret içinde

Mesela dağların art arda
Çıkmaları zeminden
İzah edilemez tedasüfle
Çünkü onların herbiri
İlahî birer emirle
Fışkırırlar yerden
Ve zemin içinde
İç inkılaplardan gelen
Heyecan ve hiddetleri
Vesile olurlar dindirmeye...

Zira kurtulur zemin
Dağların menfezleriyle
Teneffüs ede ede
Zararlı sarsıntılardan
Ve muzır zelzelelerden
Kendi ekseninde,
Yıllık yörüngesinde

Demek ki
Dağlar zemin yüzünde
Kurulmuştu gemi direkleri misali
Sağlarlar hem dengeyi
Hem de mühim hazineleri;
Su, hava ve toprak gibi

Onun için değil mi?
Cenab-ı Hakk'ın İlahî kelamı Kur'an
Ediyor ferman;
Hem de çeşitli tarzlarda:
"Sâbit dağlar yarattık arzda"
"Dağları birer direk, birer kazık yaptık"
"Dağları dikti sapasağlam."

Hem dağların içinde
Canlılara lâzım şekilde
Depolanmıştır, madenler ve sular
Hem çeşitli maddeler ve ilaçlar
Onlar o kadar kerim ve hikmetlice
Hazırlanıp istif edilmişler ki
Herbiri
Nihayetsiz bir kudretin
Nihayetsiz bir hikmetin
Anbar ve hazineleri...
Hem mühim hizmet erleri...

İşte böylece
Dağlar ve sahralar kadar
Bütün hikmetleriyle
Dağlar ve sahralar
İhtiyâtî depolanmaları cihetiyle
"Lâ İlâhe illâ hû" diye
Getirirler şehadeti

Dağlar sebat ve kuvvetinde
Sahralar büyüklüğü ve genişliğinde...
Muazzam ve muhteşem şekilde
Bir imanla
Her bir beşer
"Amentü billâh" der...

Belki de
Bir seher vakti
Namaz tesbihatı neticesi
Açıldı fikrine
Kapısı nebâtât âleminin...
O koca Bedi
Gördü gözleriyle
İlahî mesajla sürmeli
Muhteşem ve müzeyyen bir meclisi
Meclis-i tevhid ve tehlili
Ağaçlar ve çiçekler sanki

Zikir ve şükür halkası içinde
Hep bir ağızdan beraberce
Gelmişler de dile
"Lâ ilâhe illâ hû" diyorlar
Aşk ve vecd ile...
Lisan-ı halleriyle de
Yani mizanlı ve fesâhatli
Yapraklarının dilleriyle
Süslü ve cezâletli
Çiçeklerinin sözleriyle
İntizamlı ve belagatlı
Meyvelerinin kelimeleriyle...
Hep birlikte
"Lâ ilâhe illâ hû"
Gerçeğini çınlatıyorlar
Düşünen beyinlerde
Zira her birisinde
Hissediliyor teker teker
Zâhir bir sûrette
Kasdî bir ihsan ve ikram...

Görmek mümkün her sefer
Bu mânâ ve gerçeği
Seyrederek mücevherler gibi
Meyve ve çiçeklerde...

Hem güneş zuhurunda
Ziyası parçalayan
Öyle bir iman
Kaplayıverir içimizi
Arılar gibi
Delil toplaya toplaya insan
Petek yapar ruhunda
Leziz usârelerle
Gözlerinden yansıyan...

Bu bahar seyahatında
Yapmak istiyorum son defa
Bence mühim bir aktarma:
"Çayırlar tabiatın saçlarıysa
Ağaçlar da
Çiçeklenir baharda
Takılmış pembe tokalar gibi
Bu saçlara...
Tabiat da
Çiçeklenip çocuklaşır...
Ona bu ne kadar da yakışır
Hem bahar bir çağrıdır çocuklara
Bir emânetçidir güneş
Asâletine eş...

Güneşin çelik kasalarında
Bir sürü renk saklanır yan yana...
Pencereleri gibi evlerin
Çelik kapıları da açılır güneşin...
Ve iner renkler yeryüzüne...
Her renk
Titreşir ince ince
Meleşen kuzular gibi
Ararken annesini...
Elma çiçeğinin pembesiyle
Tartacağım bütün renkleri
O pembe
Olacak benim mihenk taşım
Eksen alacağım
O pembeyi işte...
Ve renk ayarı yapacağım
Bakarak o pembeye
Hani, nasıl ki
Bir kadın kalkar ya
Beş yumak pembe iple
Hırka örmeye...
Ama ip yetişmeyince,
İhtiyaç duyar bir yumak ipe.
Bir tutam ip dolar parmağına
Ve gider manifaturacıya
Karşılaştırır yumakları

Parmağına doladığı iple
Bulmak ümidiyle,
Aynı rengi
İşte, o kadın gibi."
Diyen Önder Kızılkaya misâli
Ben de söylüyorum aynı şeyleri
Zaten cezbediyor beni
Fıtratın her rengi
Ve müthiş âhengi...

Seyahate doymayan
Her ruh gibi
Değil miyiz birer Evliya Çelebi...
İşte böyle
Bizler de
Yolumuza devam ile
Bahar bahçesinin çiçek ve güllerinden
Bir bahar kadar
Bir iman ve marifet güldestesi
Alarak ellerimize
Geldik hayvanat ve kuşlar âlemine...
Biliyorduk, açılırdı kapıları
Hakikatı gören akıllara
Ve marifet-âşina efkâra...

Bu sebeple
Yüz bin ayrı ayrı seslerle
Ve çeşit çeşit dillerle
Bizi çağırdılar içeriye:
"Buyurun!" diye
İçlerine girince
Görüyoruz hayretle;
Bütün hayvanlar ve kuşlar
Nevi nevi, tâife tâife
Tam bir ittifak içinde
Lisân-ı hâl ile
Hem de lisan-ı kâl ile:
"Lâ ilâhe illâ hû" diye diye
Çevirmişler yeryüzünü
Muhteşem bir zikirhâneye
Hem de muazzam bir şekilde
Bir tehlîl meclisi suretine

Zaten yapıları itibariyle
Her biri
Bizzat birer Rabbanî kasîde
Birer Sübhânî kelime
Hem de mânidar
Birer Rahmanî harf hükmünde
Övüyorlar Yaradanlarını
Bin bir hamd ü senâ ile...

Güya o hayvan ve kuşların
O güzel ve narin
Cihaz, organ ve aletleri
Birer vezinli ve kafiyeli
Seçkin kelimeler gibi
Sözlerdir onlar, sakın unutma
Muntazam, mükemmel ifadeli
Onlar bunlarla
Hâlık ve Râzıklarına
Dile getiriyorlar daima
Şükür ve şehâdetlerini
Zira, buna eder işaret
Üç muazzam ve kuşatıcı hakikat;
Hiç bir cihetle
Serseri tesadüfe
Kör kuvvete
Ve şuursuz tabiata
Havalesi mümkün olmayan
Hiçten hikmetli yaratma
Sanatlı ibda,
İrade ve ilimle inşâ...

Hem yirmi cihetle
İlim, hikmet ve iradenin
Tecellisiyle cilvelenen
Hayat ve ruh vermek gerçeği...
Bu hakikat ki
Ruhlu varlıklar adedince
Bulunmaktadır şahitleri,
Açık bir delil olarak hem de
Yaradanın varlığına ve birliğine...

Bunlardan başka
Cenab-ı Hakk'ın yedi sıfatına;
Hayat, ilim, semi, basar, irade
Kelam ve kudret'e
Eder şehâdet...

O hadsiz sanatlı varlıklarda
Birbirinden sîmâca fârikalı
Şekilce ziynetli
Miktarca mizanlı
Tarz ve hallerinden

Öyle azametli ve kuvvetli
Bir hakikat görünür ki
Allah'tan gayri
Hiçbir şey
Bu her cihetle
Binlerce hârikaları
Hem de hikmetleri
Gözlere gösteren
Kuşatıcı fiile
Çıkamaz sahip
Yok zaten
Hiçbir imkan ve ihtimâli...

Ayrıca birbirinin misli
Aynı veya az farklı
Birbirine benzeyen belli
Mahdut ve sınırlı
Yumurta ve yumurtacıklardan
Ve nutfeden yaratılan
O hadsiz hayvanların
Yüz bin çeşit tarzlarda
Birer hikmet mucizesi
Mâhiyetindeki suretlerini
Hatasız bir şekilde açmak
Gayet muntazam ve muvâzeneli
Öyle parlak
Bir hakikattır ki
Sayısınca hayvanların
Senetler ve deliller
O hakikatı tenvir eder.

İttifakı ile bu üç hakikatın
Bütün türleri hayvanların
Hep beraber:
"Lâ ilâhe illâ hu" der
Şehadet getirir
Öyle ki
Güya yeryüzü baştan başa
Büyük bir insan gibi
Büyüklüğü oranında:
"Lâ ilâhe illâ hu" zikrini
İşittirirler semâlara

Tefekkür aşkıyla
Düşüp yollara
Hakk'ı arayan
Ve her taraftan
Şehadet üsâreleri toplayan
Ballarına bal katan
Enginlik ve derinliğe doymayan
Marifetullah yolcuları elbette
Hadsiz mertebelerinde
Nihayetsiz manevi zevklerinde
İlerleyeceklerdir ilerledikçe

İşte geldiler insan âlemine
İlk başta peygamberler nezdine
Hemen de davet edildiler içeriye
O kudsî âlemde
Çarpar hemen gözlere
İnsanlığın en mükemmeli
Ve en nuranî rehberleri
Peygamberlerin hepsi
İcmâ ile beraberce:
"Lâ ilâhe illâ hu" diye
Zikrediyorlar
Parlak ve musaddak
Hadsiz mucizelerinin kuvvetiyle
Nakşederek gönüllere tevhidi

Ben de âcizane
Ayetü'l-Kübra'dan bir nebze
Takdim etmiş oldum böylece
Ama işin doğrusu, meseleyi
Aslından okumalı derince...

Tefekkür Ayetleri

Sordular gelip iki sahabî
Annemiz Hz. Âişe'ye:
"Resûlullah Efendimizde (s.a.s.)
Bulunup da size
En çok tesir eden bir halini
Anlatabilir misiniz bize?"

Hz. Âişe (r.a.) ise
Şunları söyledi:
"Kalktı Resûlullah bir gece
Hemen alıp abdest, kıldı namaz
Hem de namazda ağladı niyaz niyaz
Islattı gözlerinden akan yaşlar
Hem sakallarını, hem de
Secde esnasında yeri...

Sabah ezanı için gelmişti
Müezzin-i Nebevî
Bilâl-i Habeşî
Görünce hâlini
Şöyle dedi:
"Yâ Resûlullah (s.a.s.)
Affedildiği halde
Sizin bütün günahlarınız
Geçmiş ve gelecekte
Ağlatan nedir sizi?"

Cevaben şöyle dedi
Allah'ın şanlı Nebîsi:
Bir ayet indirdi
Yüce Allah, bu gece
İşte bu ayet ağlattı beni:
"Yaratılışında göklerin ve yerin,
Gidip gelişinde elbette
Gündüzün ve gecenin,
Deliller vardır; ibret verici
Akl-ı selim sâhipleri için"

Ondan sonra da
Buyurdu Resûlullah (s.a.s.)
"Bu ayeti okuyup da
Üzerinde derin derin
Tefekkür etmeyenlere
Yazıklar olsun!"

Devamında ise
Resûlullah yine:
"Onlar ayakta oldukları halde,
Otururken ve yan yatarken bile
Anarlar Allah'ı
Hem tefekkür ederler
Yaratılışı üzerinde
Göklerin ve yerin
Rabbimiz derler
Yaratmadın bunları boş yere
Yücesin Sen
Koru bizi, azabından ateşin."

İşte görüldüğü gibi
Tefekkürün yeri
Çok önemli
İfadelerinde ayetlerin

Bediüzzaman, Ayetü'l-Kübra
Risalesinin başına:
"Yedi gök ile yer
Ve bunlar arasında
Bulunan her şey
Allah'ı tesbih eder.
Yoktur O'na
Hiçbir şey
Hamd ile tesbih etmeyen
Fakat anlamazsınız, siz
Onların tesbihlerini."
Meâlindeki ayeti
Sertaç yapmıştır.

Zaten bu ayet
Saklamaktadır içinde
Sırrını İsm-i Âzam'ın...
Hem bu sebeple
Hz. Ali, Celcelûtiye'sinde
Etmiştir işaret
Ayetü'l-Kübra Risalesine
Hem de iltifat üstüne iltifat.